

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67388624, fakss 67388634, e-pasts ptac@ptac.gov.lv, www.ptac.gov.lv

SIA "VIA SMS"
Reģ. Nr.40103259867
13. janvāra iela 3
Rīga, LV-1050

LĒMUMS
patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā
Rīgā

2017.gada 21.februārī

Nr.8 -pk

[1] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 51.pants nosaka, ka administratīvo lietu izskata iestāde atbilstoši savai kompetencei, kas tai piešķirta ar normatīvo aktu. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 15.panta pirmās daļas 1.punktu Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) veic komercprakses uzraudzību atbilstoši iestādes noteiktajām uzraudzības prioritātēm, izvērtējot iespējamā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, kā arī nodrošinot līdzsvarotu komercprakses īstenotāju darbības uzraudzību, pēc savas iniciatīvas, tai skaitā pamatojoties uz personas iesniegumu atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likumam (turpmāk – PTAL). Līdz ar to PTAC savas kompetences ietvaros un pēc savas iniciatīvas ir tiesīgs izvērtēt kredītu devēju komercprakses atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

2015.gada 28.maijā Saeimā tika pieņemti grozījumi PTAL, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, paredzot jaunu regulējumu un nosakot ierobežojumus kredīta kopējām izmaksām patērētājam.

Saskaņā ar pieņemtajiem PTAL grozījumiem, 8.panta (2²) daļa nosaka, ka "Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā". PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: "Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas(..)"

[1.1] PTAC, pamatojoties uz APL 57.pantu un NKAL 15.panta pirmās daļas 1.punktu, 2016.gada 16.jūnijā pieņēma lēmumu uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par SIA "VIA SMS" (turpmāk – Sabiedrība) īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

[1.2] PTAC 2016.gada 11.jūlijā veica pārbaudi Sabiedrības distances pakalpojuma sniegšanas vietā www.viasms.lv (turpmāk – Vietne), par ko sastādīja aktu Nr.E-LAB/20160701-1-1, konstatējot, ka Sabiedrība piedāvā patērētājiem kreditēšanas līgumus ar norādītām kreditēšanas kopējām izmaksām patērētājam.

[1.3] Ņemot vērā, ka Sabiedrības Vietnē nebija iespējams aplūkot kredīta pagarināšanas maksu apmērus, PTAC 2016.gada 11.jūlija vēstulē Nr.3.3.-7/4414/F-201 (turpmāk – Pieprasījums Nr.1), pamatojoties uz NKAL 15.panta otro daļu, lūdza Sabiedrību iesniegt līdz 2016.gada 22.jūlijam kreditēšanas pakalpojumu cenrādi, kurā ietvertas izmaksas par kredīta pagarināšanu no 7 līdz 30 dienām.

[1.4] 2016.gada 13.jūlijā ar elektroniskā pasta starpniecību saņēma Sabiedrības 2016.gada 13.jūlija vēstuli ar klāt pievienotu 2016.gada 13.jūlija vēstuli Nr.VSL-16-132-nd (turpmāk – Paskaidrojums Nr.1), kurā tiek sniegta informācija par kredīta pagarināšanas izmaksām uz 7, 14 un 30 dienām.

[1.5] 2016.gada 5.augustā Ekonomikas ministrijas, PTAC, nebanku kredītu devēju nozares dalībnieku un Saeimas Juridiskā biroja starpā tika rīkota tikšanās par PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļu piemērojamību attiecībā uz kredīta termiņu atlikšanu (pagarināšanu).

[1.6] 2016.gada 6.oktobrī administratīvās lietas Nr.F-201 ietvaros PTAC veica pārbaudi Sabiedrības Vietnē, par ko sastādīja aktu Nr.E-LAB/20161006-1-1, kā arī nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/6486/F-201 (turpmāk – Pieprasījums Nr.2), kurā sniegta informācija par Sabiedrības piemēroto komisijas maksu par kredīta termiņa atlikšanu pagarināšanu atbilstību PTAL 8.panta (2³) daļai. Vienlaikus Pieprasījumā Nr.2, pamatojoties uz NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹panta pirmās daļas 2.punktu, PTAC aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 20.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par aizdevuma summas izmaksas un procentu par aizdevuma izmantošanu aprēķināšanas kārtībā, nodrošinot izmaksu atbilstību 8.panta 2³ daļā noteiktajiem aprobežojumiem.

[1.7] Sākotnējie (atkārtotie) kreditēšanas līgumi:

1) komisijas maksa kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 100,00 EUR uz 7 dienām ir 3,85 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($0,55 \cdot 100 \cdot 7 / 100 = 3,85$ EUR);

2) komisijas maksa kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 100,00 EUR uz 14 dienām ir 5,60 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($((0,55 \cdot 100 \cdot 7 / 100) + (0,25 \cdot 100 \cdot 7 / 100)) = (3,85) + (1,75) = 5,60$ EUR);

3) komisijas maksa kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 100,00 EUR uz 30 dienām ir 8,80 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($((0,55 \cdot 100 \cdot 7 / 100) + (0,25 \cdot 100 \cdot 7 / 100) + (0,2 \cdot 100 \cdot 16 / 100)) = (3,85) + (1,75) + (3,20) = 8,80$ EUR);

4) komisijas maksa kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 300,00 EUR uz 7 dienām ir 11,55 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($0,55 \cdot 300 \cdot 7 / 100 = 11,55$ EUR);

5) komisijas maksa kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 300,00 EUR uz 14 dienām ir 16,80 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($((0,55 \cdot 300 \cdot 7 / 100) + (0,25 \cdot 300 \cdot 7 / 100)) = (11,55) + (5,25) = 16,80$ EUR);

6) komisijas maksa Kreditēšanas līgumā ar aizdevuma summu 300,00 EUR uz 30 dienām ir 26,40 EUR, kas ir atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($((0,55 \cdot 300 \cdot 7 / 100) + (0,25 \cdot 300 \cdot 7 / 100) + (0,2 \cdot 300 \cdot 16 / 100)) = (11,55) + (5,25) + (9,60) = 26,40$ EUR).

[1.8] [1.7] punktā norādīto kredītu termiņa atlikšana (pagarināšana):

1) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100,00 EUR uz 7 dienām ir 3,85 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($3,85 / 100$ (kredīta summa) $\cdot 100$ (procenti) = 3,85% no 100 EUR un dienā tie ir $3,85 / 7$ (dienu skaits) = 0,55% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās 0,2% (visā termiņā 0,25%) izmaksas);

2) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100,00 EUR uz 14 dienām ir 5,60

EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($5,60/100$ (kredīta summa)*100 (procenti) = 5,60% no 100 EUR un dienā tie ir $5,60/14$ (dienu skaits) = 0,40% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās 0,2% (visā termiņā 0,25%) izmaksas);

3) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 100,00 EUR uz 30 dienām ir 8,80 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($8,80/100$ (kredīta summa)*100 (procenti) = 8,80% no 100 EUR un dienā tie ir $8,80/30$ (dienu skaits) = 0,29% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās 0,2% (visā termiņā 0,25%) izmaksas);

4) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 300,00 EUR uz 7 dienām ir 11,55 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($11,55/300$ (kredīta summa)*100 (procenti) = 3,85% no 300 EUR un dienā tie ir $3,85/7$ (dienu skaits) = 0,55% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās 0,2% (visā termiņā 0,25%) izmaksas vairāk kā divas reizes);

5) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 300 EUR uz 14 dienām ir 16,80 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($16,80/300$ (kredīta summa)*100 (procenti) = 5,60% no 300 EUR un dienā tie ir $5,60/14$ (dienu skaits) = 0,40% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās 0,2% (visā termiņā 0,25%) izmaksas);

6) komisijas maksa par pagarināšanu kreditēšanas līgumā 300 EUR uz 30 dienām ir 26,40 EUR, kas nav atbilstoša PTAL 8.panta 2³ daļai ($26,40/300$ (kredīta summa)*100 (procenti) = 8,80% no 300 EUR un dienā tie ir $8,80/30$ (dienu skaits) = 0,29% (pārsniedz PTAL 8.panta 2³ daļā noteiktās 0,2% (visā termiņā 0,25%) izmaksas).

[1.9] Ievērojot augstāk norādīto, secināms, ka Sabiedrība patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar PTAL 8.panta 2³ daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu un līdz ar to Sabiedrības patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta 2² daļu.

[1.10] 2016.gada 13.oktobrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 13.oktobra vēstuli Nr.VSL-16-175-nd (turpmāk – Paskaidrojums Nr.2), kurā Sabiedrība ir izteikusi lūgumu:

1) nošķirt iesnieguma speciālās atļaujas (licences) saņemšanai/Pieprasījuma Nr.1 un Pieprasījuma Nr.2 izskatīšanas jautājumus, kā arī izsniegt speciālo atļauju (licenci) Sabiedrībai bez nosacījumiem, jo tā ir izpildījusi PTAC Pieprasījumā Nr.1 norādītās prasības, tai skaitā, sniegusi PTAC nepieciešamo informāciju, un novērsusi piemērotajos aizdevuma līgumos norādītās nepilnības.

2) Pamatojoties uz APL 69.panta otro daļu, noformēt Pieprasījumu Nr.2 atbilstoši APL 67.panta prasībām, respektīvi, izdot Pieprasījumu Nr.2 administratīvā akta formā, norādot, kur un kādā termiņā šo administratīvo aktu var apstrīdēt vai pārsūdzēt.

Papildus minētajam Sabiedrība Paskaidrojumā Nr.2 informē, ka no 2016.gada 1.novembra tā nodrošinās, ka maksa par Sabiedrības kapitāla lietošanu ar termiņu virs 30 dienām nepārsniedz 0,25% dienā, kamēr tiek saņemts galīgais nolēmums potenciālā strīda sakarā starp PTAC un Sabiedrību par piemērojamo aizdevuma līgumu pārjaunojumu tiesisko dabu.

[1.11] 2016.gada 18.oktobrī PTAC, pamatojoties uz PTAL 8.panta (1¹) un (1³) daļu, 25.panta ceturtās daļas 6.² punktu pārejas noteikumu 17.punktu, 2011.gada 29.marta noteikumu Nr.245 “Noteikumi par speciālo atļauju (licenci) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai” (turpmāk – Noteikumi Nr.245) 19., 23. un 58.punktu un APL 68.panta otro un trešo daļu, pieņēma lēmumu Nr.NK-2016-49 *par speciālās atļaujas (licences) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai uz nenoteiktu laiku* (turpmāk – Lēmums) ar nosacījumu: “Līdz 2016.gada 31.oktobrim Sabiedrība novērš PTAC ierosinātajā lietā Nr.F-201 konstatēto PTAL pārkāpumu Sabiedrības piemērotajās komisijas maksās par patērētāju kreditēšanas līgumu pagarināšanu (termiņu atlikšanu), nodrošinot, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam kopā ar komisiju par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu saistībā ar līgumu klientam nepārsniegs 0,25% dienā par visu līguma darbības laiku, ja līguma darbības termiņš ar kredīta atmaksas pagarināšanu pārsniedz 30 dienas.”

[1.12] 2016.gada 21.oktobrī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/6889/F-201

(turpmāk – Pieprasījums Nr.3) par viedokļa sniegšanu administratīvajā lietā, aicinot Sabiedrību līdz 2016.gada 7.novembrim iesniegt informāciju par noslēgto vienošanos par kredītēšanas līgumu termiņa atlikšanu (pagarināšanu) skaitu no 2016.gada 1.janvāra, kuru kredīta kopējās izmaksas patērētājam dienā neatbilst Pieprasījumā Nr.3 norādītajam, atsevišķi norādot informāciju par 7, 14 un 30 dienu pagarinājumu skaitu. Vienlaikus Sabiedrība tika aicināta līdz 2016.gada 7.novembrim sniegt rakstveida viedokli, paskaidrojumus un argumentus.

[1.13] 2016.gada 7.novembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 7.novembra vēstuli Nr.VSL-16-180-nd (turpmāk – Paskaidrojums Nr.3), kurā Sabiedrība atbilstoši APL 14.¹pantam, 61.pantam un 62.panta otrai daļai sniegusi viedokli un argumentus administratīvās lietas ietvaros. Paskaidrojumā Nr.3 Sabiedrība norāda, ka laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz informācijas sagatavošanas dienai Sabiedrība ir noslēgusi sekojošus pārjaunojuma līgumus: 7 dienām – (..); 14 dienām – (..); 30 dienām – (..).

[1.14] 2016.gada 10.novembrī PTAC saņēma Sabiedrības 2016.gada 10.novembra vēstuli Nr.VSL-16-193-nd (turpmāk – Paskaidrojums Nr.4), kurā Sabiedrība informē, ka ir izpildījusi Lēmumā ietverto nosacījumu un nodrošina, ka gadījumos, kad aizdevuma līgums ar atmaksas termiņu 30 dienas tiek pārjaunots uz nākamo termiņu, starp Sabiedrību un patērētāju noslēdzot pārjaunojuma līgumu, kredīta kopējās izmaksas patērētājam nepārsniedz 0,25% dienā, sākot no aizdevuma līguma pirmās dienas.

[1.15] 2016.gada 8.decembrī PTAC, vērtējot PTAC rīcībā esošu 2016.gada 7.decembrī Sabiedrības un patērētāja starpā noslēgtu aizdevuma līguma paraugu, konstatēja, ka piemērojamā komisijas maksu par kredīta termiņa atlikšanu aprēķināšanas kārtība nav atbilstoša PTAL 8.panta (2³) daļā ietvertajiem ierobežojumiem, par ko tika sastādīts akts Nr.PTUF-201/2.

[1.16] 2017.gada 3.janvārī PTAC nosūtīja Sabiedrībai vēstuli Nr.3.3.-7/46/F-201 (turpmāk – Pieprasījums Nr.4), aicinot Sabiedrību līdz 2017.gada 16.janvārim iesniegt 1) informāciju par konkrētu datumu, līdz kuram ieskaitot Sabiedrība piemēroja PTAL 8.panta (2³) daļai neatbilstošas komisijas maksas par kredīta termiņa pagarināšanu; 2) kopējo pagarinājumu skaitu no 2016.gada 1.janvāra līdz Pieprasījuma Nr.4 [2] punkta pirmajā apakšpunktā norādītajam datumam ieskaitot, norādot precīzu pagarinājumu skaitu katrā pagarinājuma termiņā (tai skaitā (bet ne tikai) uz 7, 14 un 30 dienām), par kādiem Sabiedrība slēgusi vienošanās par kredīta termiņa pagarināšanu ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām pagarinājuma maksām; 3) skaidrojumu par neatbilstības iemesliem starp Sabiedrības Paskaidrojumā Nr.6 PTAC sniegto informāciju par pagarinājumiem par laika posmu no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 30.jūnijam ar Sabiedrības iesniegtajiem statistikas datiem par 2016.gada 1.pusgadu, jo PTAC ir konstatējis, ka Paskaidrojumā Nr.3 norādīts mazāks kredītu pagarinājumu skaits nekā Sabiedrības iesniegtajos statistikas datos par vienādu laika posmu.

[1.17] 2017.gada 17.janvārī PTAC saņēma Sabiedrības 2017.gada 16.janvāra vēstuli Nr.VSL-17-09-nd (turpmāk – Paskaidrojums Nr.5), kurā Sabiedrība informē, ka tās sniegtajos statistikas datos par periodiem: a) no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 30.jūnijam, kurā tā deklarēja, ka ir veikti (..) pagarinājumi; b) no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 7.novembrim, kurā tā deklarēja, ka ir veikti (..) pagarinājumi; ir ieviesusies kļūda, jo statistikas datu aprēķinā bija izmantota kļūdaina formula, kas veiktās pārjaunojumu reizes atspoguļoja dubultā apmērā. Sabiedrība paskaidro, ka laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.oktobrim (ieskaitot) Sabiedrība ir noslēgusi pārjaunojuma līgumus ar atkārtotas “komisijas maksu trepes” piemērošanu sekojošā apmērā: 7 dienām – (..); 14 dienām – (..); 30 dienām – (..).

[1.18] Lietā esošajos Sabiedrības iesniegtajos Paskaidrojumos Nr.1-Nr.3, ir ietverti sekojoši argumenti:

- 1) *“Savstarpējās attiecības starp patērētāju kā kredītņēmēju un Sabiedrību kā kredītdevēju, kuru rezultātā patērētājs pieņem lietošanā uz noteiktu laiku Sabiedrībai piederošu kapitālu, bet par šī kapitāla lietošanu maksā Sabiedrībai atlīdzību, regulē Latvijas Republikas Civillikums un PTAL. Galvenie šo attiecību principi ir sekojoši:*
  - a) *slēdzot ar patērētāju pirmo kredītēšanas līgumu, komisijas maksa netiek piemērota. Savukārt, atkārtotas kredītēšanas gadījumā ar patērētāju tiek slēgts aizdevuma*

līgums, kurā aizdevumam tiek piemērotas komisijas maksas, nepārsniedzot PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktās prasības.

- b) *Gadījumā, ja patērētājs pēc aizdevuma līgumā noteiktā termiņa iztecēšanas pauž gribu turpināt darījuma attiecības ar Sabiedrību, turpinot lietot tam piešķirto kapitālu, patērētājs un Sabiedrība vienojas noslēgt saistību pārjaunojuma līgumu. Atbilstoši Civillikuma 1867.pantā noteiktajam, pārjaunojums ir līgumus, ar kuru tiek atcelta iepriekšējā saistību tiesība, pārvēršot to jaunā. Ievērojot, ka pēc pārjaunojuma līguma noslēgšanas starp patērētāju un Sabiedrību ir izveidojusies jauna saistība, Sabiedrība uzskata, ka uz šo jauno saistību ir attiecināmas PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktās prasības jeb piemērojama “komisijas maksu trepe”, ļaujot pašam patērētājam izvēlēties pakalpojumu sniedzēju nebanku kreditēšanas tirgū, atbilstoši brīvā tirgus ekonomikas apstākļiem un pastāvošajai konkurencei starp visiem tirgus dalībniekiem, Sabiedrībai un patērētājam noslēdzot pārjaunojuma līgumu, tas nozīmē, ka patērētājs un Sabiedrība ir vienojušies, ka par Sabiedrības piešķirtā kapitāla lietošanu, patērētājs maksā atlīdzību, kas patērētājam nepārsniegs 0,55% dienā no aizdevuma no pirmās līdz septītajai pārjaunojuma līguma spēkā esamības dienai (ieskaitot), 0,25% dienā no aizdevuma summas no astotās līdz četrpadsmitajai pārjaunojuma līguma spēkā esamības dienai (ieskaitot) un 0,2% dienā no aizdevuma summas, sākot ar piecpadsmito pārjaunojuma līguma spēkā esamības dienu.” (Paskaidrojuma Nr.3 [1.1], [1.2] apakšpunkts).*
- 2) *“(..) Ne PTAL, ne Civillikumā nav noteikts aizliegums vienoties par pārjaunojuma līguma nevis aizdevuma līguma grozījumu noslēgšanu, ja abas darījuma puses par to ir vienojušās.” (Paskaidrojuma Nr.3 [1.3] apakšpunkts).*
- 3) *“(..) Sabiedrība nepiekrīt PTAC apgalvojumam, ka tā būtu veikusi negodīgu komercpraksi. Sabiedrība arī neuzskata, ka tā būtu vedusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, jo ir rūpīgi izpētījusi Latvijas Republikā starp darījuma pusēm pieļaujamos civiltiesiskos līgumu veidus un ievērojusi to izpildi. Sabiedrība arī informē, ka laikā kopš darījumu ietvaros ar patērētāju sākusi slēgt saistību pārjaunojuma līgumus, par to nav saņēmusi nevienu patērētāja sūdzību.” (Paskaidrojuma Nr.3 [4.1] apakšpunkts).*
- 4) *“(..) Balstoties uz iepriekš minētajām maldinošas komercprakses pazīmēm, Sabiedrība uzskata, ka tā nav pārkāpusi NKAL tiesību normas, jo Sabiedrība vienmēr saviem patērētājiem ir sniegusi pilnīgu, objektīvu, patiesu, pareizu un precīzu informāciju. Informācija pa to, ka, pagarinot aizdevuma termiņu, tiks noslēgts pārjaunojuma līgums tiešā tekstā ir ietverta aizdevuma līguma 6.2punktā. Maksa par pārjaunojuma līgumu vienmēr ir bijusi atspoguļota Sabiedrības mājas lapā pieejamā kapitāla lietošanas pagarināšanas maksu kalkulatorā. Turklāt patērētājs, vienmēr gan noslēdzot aizdevuma līgumu, gan pārjaunojuma līgumu, iepazīstas ar informāciju, tajā skaitā, finanšu informāciju, kas ir norādīta Eiropas patēriņa kredīta standartinformācijas veidlapā, ko apliecina ar apstiprinājumu, ka ir iepazīsies ar attiecīgo informāciju.” (Paskaidrojuma Nr.3 [4.4] apakšpunkts).*
- 5) *“(..) Sabiedrība tāpat vērs PTAC uzmanību, ka saskaņā ar NKAL 15.²panta otro daļu tā kopš 2016.gada 1.janvāra ir piemērojusi vienas no zemākajām maksām nebanku kreditēšanas tirgū par Sabiedrības kapitāla lietošanu, turklāt dara to pamatojoties uz pārjaunojuma līgumu, ko neaizliedz ne PTAL, ne Civillikuma tiesību normas. Tāpat arī Sabiedrība vērs uzmanību, ka PTAC ieskatā norādītais Sabiedrības pārkāpums ir pārtraukts pēc komercprakses īstenotāja iniciatīvas.” (Paskaidrojuma Nr.3 [6] punkts).*

Izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC konstatē:

[2] APL 57.pants nosaka, ka „Iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt

izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt". Jāņem vērā, ka tādos gadījumos, kad no tiesību normām izriet, ka, konstatējot noteiktus faktus, iestādei ir jāizdod administratīvais akts, tad iestādei nav jāizdara apsvērumi par administratīvās lietas ierosināšanas lietderību – lieta ir jāierosina (sk. Autoru kolektīvs Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. – Rīga: TNA, 2013.gads, 549.lpp). Tādējādi, izvērtējot lietā esošos materiālus, PTAC, pamatojoties uz APL 57.pantu, 2016.gada 16.jūnijā pieņēma lēmumu uzsākt patērētāju kolektīvo interešu lietu par Sabiedrības īstenotās komercprakses atbilstību 2015.gada 28.maijā Saeimā pieņemtajiem grozījumiem PTAL.

[2.1] NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka "Uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi". Saskaņā ar NKAL 14.panta pirmo daļu NKAL ievērošanu savas kompetences ietvaros uzrauga PTAC.

[2.2] NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka „Darbība (uzvedība, apgalvojums, komerciāla saziņa, tirgvedība) vai bezdarbība (noklusējums), kas tieši saistīta ar tirdzniecības veicināšanu, preces (ķermeniskas vai bezķermeniskas lietas) pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu patērētājam, ir komercprakse”.

NKAL 1.panta otrā daļa paredz, ka citi šā likuma termini un jēdzieni ir lietoti PTAL izpratnē. Saskaņā ar PTAL 1.panta 2.punktu pakalpojums ir personas saimnieciskās vai profesionālās darbības ietvaros par atlīdzību vai bez tās izpildīts patērētāja pasūtījums vai tāda ar patērētāju noslēgta līguma pildīšana, saskaņā ar kuru tiek iznomāta kāda lieta, izgatavota jauna lieta, uzlabota vai pārveidota esoša lieta vai tās īpašības vai veikts darbs, vai gūts nematerializēts darba rezultāts.

No iepriekš minētajām definīcijām izriet, ka Sabiedrības rīcība, slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas atlikšanu, ir atzīstama par komercpraksi, jo šāda darbība ir tieši saistīta ar pakalpojumu sniegšanu patērētājam. Savukārt saskaņā ar NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktu Sabiedrība ir atzīstama par komercprakses īstenotāju, kas konkrēto komercpraksi īsteno savas saimnieciskās darbības ietvaros.

[2.3] NKAL 4.panta pirmajā daļā un otrās daļas 1.punktā ir noteikts, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Komercprakse ir negodīga, ja tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē, vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja, vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Savukārt NKAL 6.pants paskaidro, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārārtīgai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Saskaņā ar NKAL 7.panta pirmo daļu par patērētāja ekonomisko rīcību negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski ierobežo patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt atbilstoši NKAL 7.panta otrās daļas 1.punktam par patērētāja pieņemtu lēmumu slēgt līgumu jebkurā gadījumā uzskatāms patērētāja lēmums iegādāties precī vai saņemt pakalpojumu, vai atturēties no šādas rīcības. No konkrētajām normām izriet, ka, vērtējot komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, nav obligāts nosacījums, ka patērētājam līgums ir jānoslēdz. Respektīvi, pietiek vien, ja komercprakses ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties precī, vai saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, kā arī pieņem lēmumu iegādāties to uz konkrētiem noteikumiem, jo tikai pēc konkrēta lēmuma pieņemšanas patērētājs rīkojas, piemēram, uzsāk preces/pakalpojuma iegādes darbības, apmeklē pakalpojumu sniegšanas vietu vai pakalpojuma sniedzēja mājaslapu u.tml., un konkrētā patērētāja rīcība jau ir atzīstama par komercprakses sekām, kuras ietvaros var tikt ietekmēta arī patērētāja ekonomiskā rīcība.

[2.4] PTAC paskaidro, ka Sabiedrības īstenoto komercpraksi PTAC vērtē no vidusmēra patērētāja uztveres viedokļa, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005.gada 11.maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK)

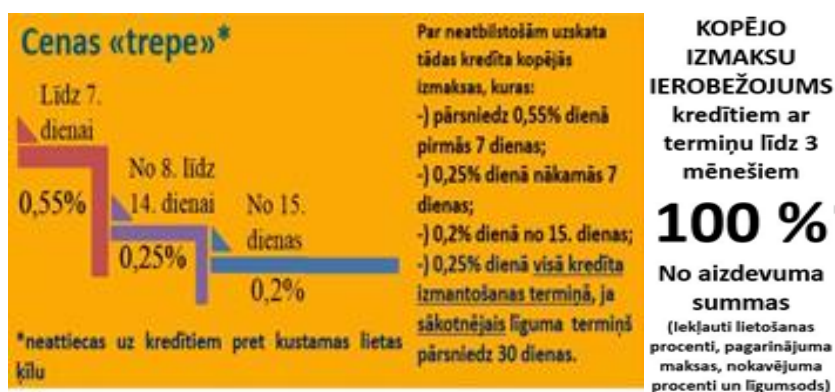
Nr.2006/2004 („Negodīgas komercprakses direktīva”) (turpmāk – Direktīva), un Eiropas Kopienų tiesas (turpmāk – EKT) praksē norādītos vidusmēra patērētāja kritērijus – patērētājs, kurš ir pietiekoši ziņošs un labi informēts, kā arī pietiekoši vēriņš un piesardzīgs (skat. Direktīvas preambulas 18.punkts; EKT C-112/99, 52.paragrāfs; C-44/01, 55.paragrāfs; C- 356/04, 78.paragrāfs; C-381/05, 23.paragrāfs). Minētais PTAC viedoklis izriet arī no Direktīvā noteiktā: saskaņā ar Direktīvas preambulas 11.punktu, ar šo direktīvu ir sasniedzama augsta līmeņa patērētāju tiesību aizsardzība, nosakot vienotu vispārēju aizliegumu tādai negodīgai komercpraksi, kas kropļo patērētāju saimniecisko rīcību. Direktīvas 2.panta e) punkts nosaka, ka, „būtiski kropļot patērētāja saimniecisko rīcību” nozīmē izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis. Savukārt saskaņā ar Direktīvas 2.panta k) punktu „lēmums veikt darījumu” ir jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolemj rīkoties vai no rīcības atturēties. Iepriekš minētā Direktīvas interpretācija izriet arī no Eiropas Komisijas publicētajām Negodīgas komercprakses direktīvas vadlīnijām (skatīt, http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/Guidance_UCP_Directive_en.pdf).

[3] PTAC norāda, ka PTAL 8.panta (2²) daļa nosaka: “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kreditēšanu noteiktajā kārtībā.” Minētā panta teikums – “Patērētāja kreditēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas darījuma praksei” ir ģenerālklauzula, kas paredz, ka izmaksām ir jābūt samērīgām ne tikai pirms līguma noslēgšanas vai līguma slēgšanas laikā, bet arī visā līguma darbības laikā. Normas mērķis ir aizsargāt patērētāja kā vājākās līgumslēdzējas puses ekonomiskās intereses, t.sk. patērētāja intereses nenonākt pārlietu lielās parāda saistībās, nodrošināt kredīta kopējo izmaksu samērīgumu, veicināt patērētāja maksātspējas izvērtēšanu.

Secīgi, PTAL 8.panta (2³) daļa paredz: “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas. (...)”

[3.1] Gadījumos, kad kredīts netiek termiņā atmaksāts un puses vienojas par pagarinātu sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņu, piemērojami izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31.dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā, jo saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu “Par šā panta (2²) daļā minētajām prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. (...)” Skatīt attēlu zemāk.

PTAC vērs uzmanību, ka kredīta kopējās izmaksas dienā aprēķina, ņemot vērā sekojošu formulu - tiek noskaidrotas visas izmaksas, kas tiks piemērotas kredītēšanas līgumā noteiktajā termiņā jeb kredīta kopējās izmaksas un tad izdala šīs izmaksas ar dienu skaitu, uz kuru ir noslēgts kredītēšanas līgums. Tādējādi iegūst izmaksu apmēru dienā, kas vēl ir jāizsaka procentuāli pret aizdevuma summu.

[3.2] PTAL 1.panta 9.punkts definē kredīta kopējās izmaksas patērētājam: “Visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta izmaksās iekļauj arī izmaksas par papildus pakalpojumiem saistībā ar kredītēšanas līgumu, tajā skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojuma līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem. Ja kredīta atmaksa nodrošināta ar nekustamo īpašumu vai kredīta mērķis ir iegūt vai saglabāt tiesības uz nekustamo īpašumu, kredīta kopējās izmaksās patērētājam iekļauj arī īpašuma vērtēšanas izmaksas, ja šāda vērtēšana ir vajadzīga kredīta saņemšanai, bet neietver maksu, kas saistīta ar nekustamā īpašuma ierakstīšanu un ar to saistīto tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā.”

No minētās normas izriet, ka ar kredīta kopējām izmaksām tiek saprastas jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un, kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver, piemēram, procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksāspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u.tml. Turklāt no definīcijas daļā: “jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi” izriet, ka, piemēram, pēc noteikta termiņa slēdzot kredīta līguma grozījumus vai pārjaunojuma līgumus, jebkuri piemērotie procenti, komisijas maksas u.c. maksājumi atkārtoti iekļaujami kredīta kopējās izmaksās patērētājam, jo attiecīgo līguma grozījumu vai pārjaunojuma slēgšanas brīdī tie kredīta devējam ir zināmi.

[3.3] Par komisijas maksas par līguma pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās PTAC norāda, ka praksē Sabiedrība piedāvā iespēju pagarināt līgumā noteikto kredīta atmaksas termiņu jeb atlikt maksājumu vēl uz kādu laiku. Ņemot vērā, ka kredīts tiks lietots ilgāku periodu nekā sākotnēji līgumā noteikts, kredīta devējam ir tiesības piemērot maksu par kredīta lietošanu periodā, uz kuru no līguma izrietošo saistību atmaksa tiek pagarināta.

Kredītēšanas līguma noslēgšanas brīdī komisijas maksa par kredīta atmaksas pagarināšanu netiek ņemtas vērā (jo saskaņā ar līgumu šis noteikums nav obligāts un tas var neiestāties) un aizdevuma lietošanu sākotnēji līgumā norādītajā aizdevuma atmaksas termiņā tiek piemērotas atbilstoši šim termiņam norādītās komisijas maksas (pēc būtības procenti par kapitāla lietošanu), ko var izteikt kā kopējās kredīta izmaksas patērētājam. Ja līguma termiņš tiek pagarināts vai tiek piešķirtas kredīta brīvdienas, tad tās izmaksas, kas saistītas ar kredīta lietošanu turpmākajā kredīta lietošanas termiņā (pagarināšanas maksas, maksa par kredīta brīvdieņu piešķiršanu u.tml.) kļūst zināmas un ir uzskatāmas par kredīta izmaksām, uz kurām ir attiecināmi PTAL 8.panta (2³) daļā minētie ierobežojumi.

Ņemot vērā, ka tiek pagarināts sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņš, piemērojamie izmaksu ierobežojumi attiecināmi atbilstoši tekošajam sākotnējā līguma termiņam, piemēram, ja sākotnējais līgums noslēgts uz 30 dienām un tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad, sākot ar 31. dienu, kopējās izmaksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu jeb lietošanu nedrīkst pārsniegt 0,2% dienā vai 0,25% dienā visā līguma darbības periodā atbilstoši PTAL 8.panta (2³) daļai.

Attiecīgi uz kredītiem, kas noslēgti uz termiņu, kas nepārsniedz 30 dienas, ir attiecināma t.s. "cenu trepe" (0,55% pa pirmajām 7 dienām, 0,25% par nākamajām 7 dienām un 0,2% sākot ar 15. dienu) vai, ja šis pats kredīts 30 dienu laikā nav atmaksāts, tad ar 31. dienu, noslēdzot attiecīgu vienošanos, kredīta devējs drīkst prasīt no aizņēmēja 0,25% dienā no kredīta summas, veicot pārrēķinu par visu līguma darbības laiku.

[3.4] No minētā izriet, ka ir pieļaujami sekojoši maksimālie kredīta kopējo izmaksu aprēķina varianti:

- 1) aprēķinot 0,2% dienā, sākot ar piecpadsmīto kredīta izmantošanas dienu, – tas nozīmē, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz sākotnējām 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR $((0,55*100*7/100)+(0,25*100*7/100)+(0,2*100*16/100)= (3,85)+(1,75)+(3,2)= 8,80$ EUR). Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad maksimālā maksa par nākošajām (un visām tālākajām, ja aizdevums tiek pagarināts vairākkārtīgi) 30 dienām ir 6,00 EUR $(0,2*100*30/100=6,00$ EUR);
- 2) aprēķinot 0,25% dienā par visu kredīta līguma darbības laiku – tātad, piemēram, aizdevumam 100 EUR apmērā uz 30 dienām maksimālā iespējamā maksa ir 8,80 EUR savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts vēl uz 30 dienām, tad tiek veikts pārrēķins un maksimālā maksa par 60 dienām ir 15 EUR $(0,25*100*60/100=15,00$ EUR), līdz ar to, ja par pirmo mēnesi ir samaksāti 8,80 EUR, tad par otru mēnesi drīkst prasīt ne vairāk par 6,20 EUR. Savukārt, ja aizdevums tiek pagarināts uz trešo mēnesi, tad maksimālā maksa par trešo mēnesi ir 7,50 EUR $(0,25*100*90/100=22,50-8,80-6,20=7,50$ EUR);

Paskaidrojam, ka PTAL neliedz komersantiem piemērot zemākas kopējās kredīta izmaksas.

2016.gada 16.maijā Asociācijai adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-136/3229 (turpmāk – Viedoklis) PTAC ir skaidrojis, ka *“Gadījumos, ja iespēja maksāt aizdevuma termiņa atlikšanas komisiju saskaņā ar cenrādi, ir paredzēta sākotnējā līgumā, un patērētājs šo iespēju izmanto, veicot atbilstošas darbības jeb maksājumus ar mērķi pagarināt aizdevuma lietošanas termiņu, ir uzskatāms, ka patērētājs izmantojis līgumā paredzēto papildu vienošanās noslēgšanas iespēju, jo sākotnējais līgums neparedz obligātu aizdevuma termiņa pagarināšanas iespējas izmantošanu. Kredīta devējs savu piekrišanu aizdevuma termiņa pagarināšanai izsaka, piedāvājot šādu iespēju patērētājam (līgumā vai citviet patērētājam pieejamā vietā) un turpmāk novirzot saņemtos līdzekļus no patērētāja attiecīgajam mērķim, savukārt patērētājs savu piekrišanu noslēgt vienošanos par aizdevuma termiņa pagarināšanu veic ar citām konkludentām darbībām – veicot attiecīgu maksājumu par aizdevuma lietošanu pagarinātajā aizdevuma termiņā jeb maksu par aizdevuma pagarināšanu u.tml. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pagarināt aizdevumu ir iespējams, nenoslēdzot attiecīgu vienošanos, tādējādi PTAC norāda, ka PTAL noteiktie ierobežojumi ir piemērojami atkarībā no panāktās vienošanās mērķa, par ko var liecināt patērētāja maksājuma uzdevumā norādītais mērķis, saņemtā maksājuma novirzīšanas kārtību u.c. darbības.”*

[3.5] Analizējot šā lēmuma [1.18] apakšpunktā ietvertos Sabiedrības argumentus Nr.1-Nr.3 PTAC sniedz sekojošu skaidrojumu par pārjaunojuma institūta piemērošanu kredītešanas līguma pagarināšanas gadījumos.

Civillikuma 1874.pants, nosaka, ka *“Pārjaunojums nekad nav pieņemams pats par sevi, un nodoms noslēgt par to līgumu pusēm noteikti jāizsaka, vai vismaz tam jābūt neapšaubāmi redzamam no apstākļiem.”* Minētais pants PTAC ieskatā norāda uz īpaši stingru kritēriju darījuma noslēgšanas brīdī, kad personas gribas izpauzumam ir jābūt neapšaubāmi redzamam. *“(..) Pusēm ir jābūt nodomam radīt jaunu saistību, pie tam tā, lai iepriekšējā izbeigtos. (..) Ja nodoms pārjaunot nav noteikti izteikts vai neapšaubāmi redzams no apstākļiem, pušu veiktie pārgrozījumi uzskatāmi*

par līguma grozīšanu vai prasījuma cita veida pārveidošanu (..)”. (sk. Torgāns K. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.–2400.p.) – Rīga: Mans Īpašums, 2000.gads, 347.lpp).

Arī Civillikuma 1875.panta 1.punkts paredz: „Kad rodas šaubas, līgums nav uzskatāms par pārjaunotu un agrākais prasījums paliek spēkā sekojošos gadījumos: ja tikai pārgrozīti vai tuvāk noteikti maksājumu termiņi”. Pantā norādītas relatīvi mazāk svarīgas izmaiņas pušu tiesiskajās attiecībās, kas šaubu gadījumā nav uzskatāmas par pārjaunojumu. “(..) *Taču, ja pārjaunojums izrādās simulatīvs un noslēgts ar mērķi apiet trešo personu tiesības, tad pret to var cīnīties, pamatojoties uz vispārējiem noteikumiem par gribas īstumu*” (sk. Torgāns K. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.–2400.p.) – Rīga: Mans Īpašums, 2000.gads 348.lpp). Ne katras izmaiņas saistības saturā saucamas par pārjaunojumu (sk. Torgāns K. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.–2400.p.) – Rīga: Mans Īpašums, 2000.gads, 344.lpp). Līdz ar to PTAC ieskatā apstākļi vien, ka pušu starpā noslēgtās vienošanās nosaukums ir Pārjaunojuma līgums, nav pierādījums, ka patērētājs ir vēlējies noslēgt pārjaunojuma līguma Civillikuma izpratnē.

[3.5.1] Secīgi arī tiesu praksē ir analizēta pārjaunojuma institūta pielietojums, tā daba. Proti, Augstākās tiesas Civillietu departaments 2016.gada 15.jūnija spriedumā lietā Nr.C12144110 (SKC-76/2016) motīvu daļā ir norādījis, ka “(..), *Pārjaunojuma būtisks elements ir pārjaunošanas nodoms (animus novandi). Pusēm jābūt nodomam radīt jaunu saistību, pie tam tā, lai iepriekšējā izbeigtos. Gribas izpaudumu vērtēšanai pants norāda uz īpaši stingru kritēriju „jābūt neapšaubāmi redzāms”, atšķirībā no citiem gadījumiem, kad likumā runāts „par pēc apstākļiem pieņemamu” gribu (salīdz., piem., ar 2325.p.), vai „sagaidāmu” (sal., piem., ar 1969.p.). Ja nodoms pārjaunot nav noteikti izteikts vai neapšaubāmi redzāms no apstākļiem, pušu veiktie pārgrozījumi uzskatāmi par līguma grozīšanu vai prasījuma cita veida pārveidošanu, saglabājot esošo saistību un visas ar tās rašanos un pārkāpšanu saistītās sekas (sk. arī 1875.p.)*” (skat. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga, 1998, 347. lapa). (..) Civillietu departaments norāda, ka tikai pušu nodoms vien veikt saistību pārjaunojumu pat, ja tāds tiek konstatēts, nav pietiekams pamats prasības apmierināšanai. (..) *Saskaņā ar Civillikuma 1867.pantu katru saistību tiesību var pārcelt, pārvēršot to jaunā, ar dalībnieku sevišķu līgumu, ko sauc par pārjaunojumu. Atbilstoši Civillikuma 1868.pantam pārjaunojumu var izdarīt: 1) vai nu tā, ka arī jaunajā prasījumā abas puses, t.i., tiesīgais un saistītais, paliek tās pašas, kādas bijušas atceltā, pārgrozot tikai prasījuma tiesisko pamatu un būtiskos noteikumus, 2) vai arī tā, ka pārgrozījums attiecas uz lietā piedalīgām personām un ka agrākā kreditora vai agrākā parādnieka vietā iestājas jauns. Līdz ar to secināms, ka ir divi pārjaunojuma tipi. Pirmkārt, pārjaunojums, pārgrozot prasījuma pamatu un būtiskos noteikumus, tādējādi pārjaunojumu var izdarīt, saglabājot agrākās saistības dalībniekus, bet, grozot saistības saturu. (..)*”

[3.5.2] Ņemot vērā komisijas maksu par kredīta termiņa atlikšanu nebanku kredīta devēju pakalpojumu sniegšanas praksē pieņemto mērķi, tiesisko dabu, t.i., atlīdzība kredīta devējam par no konkrētā tiesiskā darījuma izrietošā/o maksājuma/u termiņa pagarināšanu/atlikšanu Vietnē sniegto informāciju patērētājiem, tā pasniegšanas veidu un saturu, piemēram, sadaļā Jautājumi un atbildes: “Ko darīt, ja nav iespējams laicīgi atmaksāt aizdevumu? - Ja nav iespējams atmaksāt aizdevumu līgumā noteiktajā termiņā, Tev ir iespēja atlikt atmaksu uz termiņu līdz 30 dienām (gan pakalpojuma "Aizdevums līdz algai", gan "Naudas kredīts" gadījumā), samaksājot par to komisijas maksu”, un izvērtējot konkrēto tiesisko situāciju, kā arī administratīvajā lietā esošā Līguma projekta terminus:

- 1) “*Pagarināšanas maksa*” – *Aizņēmēja ierosināta Aizdevuma termiņa atlikšanas maksa, ko Aizņēmējs pārskaita uz Aizdevēja kontu, lai saskaņā ar Aizdevuma līguma 6.punktu pagarinātu Aizdevuma termiņu uz papildus 30 (trīsdesmit) kalendāra dienām;*
- 2) “*Procenti*” – (..) *Ja kopējais aizdevuma termiņš pārsniedz 30 dienas, procentu apmērs nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā, skaitot no Aizdevuma pirmās izmantošanas dienas);*
- 3) “*Rēķins*” – *Aizdevēja sagatavots rēķins Aizdevuma atmaksai, Aizdevuma piešķiršanas*

komisijas, Pagarināšanas maksas vai kādu citu no šī līguma noteikumiem vai citu sniegto pakalpojumu noteikumiem izrietošu maksājumu samaksai)”,

PTAC secina, ka patērētāja tiesība samaksāt pagarināšanas maksu, tādējādi pagarinot noslēgtā aizdevuma līguma termiņu, ir saistīta, izrietoša no konkrētā noslēgtā aizdevuma līguma un tās mērķis ir pagarināt, grozīt noslēgtā aizdevuma līguma termiņu (Civillikuma 1875.panta 1.punkts). Vienlaikus PTAC norāda, ka no Sabiedrības sniegtās informācijas (Vietnē, Līguma projektā, rēķinā u.c.) neizriet, ka, pagarinot līguma termiņu, pagarināšanas maksa tiek aprēķināta no aizņēmuma summas un aizdevuma piešķiršanas komisijas maksas kopsummā, proti, ka aizdevuma piešķiršanas komisijas maksa tiktu kapitalizēta, tādējādi palielinot pamatparāda summu.

Tāpat PTAC secina, ka Sabiedrības piedāvātā pagarināšanas maksa pēc būtības ir uzskatāma par maksu par noslēgtā līguma termiņa pagarināšanu, neizbeidzot līgumu, it īpaši ņemot vērā, ka aizdevuma līgums līdz algai ir pieejams patērētājiem tikai līdz 30 dienām un to, ka Sabiedrība Līguma projektā līgumiem virs 30 dienām ir noteikusi, ka procentu apmērs nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā, skaitot no aizdevuma pirmās izmantošanas dienas (lietā esošā līguma projekta termins – Procenti), tādējādi, PTAC ieskatā, Sabiedrībai, paredzot, ka līguma termiņu pagarinot, līgums netiek laužts, bet gan turpināts.

Ievērojot visu iepriekš minēto, līgumslēdzēju pušu patieso gribu, nodomu un konkrētā tiesiskā darījuma tiesisko dabu, t.sk., patērētājiem piedāvājot līguma noteikumus, Civillikuma 1869., 1874. un 1875.panta 1.punktu, un, neskatoties uz to, ka Sabiedrība vienošanos par grozījumu veikšanu līgumā nosauc par pārjaunojuma līgumu, PTAC secina, ka, patērētājs, pagarinot līguma termiņu, noslēdz ar Sabiedrību vienošanos par grozījumiem līgumā, nevis pārjaunojuma līgumu.

[3.6] Attiecībā uz šā lēmuma [1.18] apakšpunktā ietvertajiem Sabiedrības argumentiem Nr.4-Nr.5 PTAC norāda, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi spēkā esošā PTAL 1.panta 9.punkts noteica, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir “Visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītēšanas līgumu un kas ir kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta kopējās izmaksas iekļauj arī izmaksas par papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītēšanas līgumu, tai skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem.” Uzsveram, ka minētā definīcija bija ietverta arī Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumi Nr.1219 “Noteikumi par patērētāja kredītēšanu” (turpmāk – Noteikumi Nr.1219, pašreiz spēkā - Ministru kabineta 2016.gada 25.oktobra noteikumu Nr.691 “Noteikumi par patērētāja kredītēšanu”, turpmāk – Noteikumi Nr.691) 2.2.apakšpunktā. Proti, Noteikumos Nr.1219 bija noteikti (identiski noteikumi ir iekļauti arī Noteikumos Nr.691) īpaši pieņemumi kredīta kopējo izmaksu noteikšanai, kas attiecināmi tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu.

Noteikumu Nr.1219 6.punkts noteica, ka, lai aprēķinātu gada procentu likmi, nosaka kredīta kopējās izmaksas patērētājam. Aprēķinot kredīta kopējās izmaksas patērētājam, neņem vērā šādus maksājumus:

6.1. jebkurus maksājumus, ko patērētājs maksā par kredītēšanas līgumā noteikto patērētāja saistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi;

6.2. maksājumus, ko patērētājs maksā, iegādājoties precī vai pakalpojumu, izņemot pirkuma cenu, neatkarīgi no tā, vai darījums notiek skaidrā naudā, vai izmantojot kredītu.

Savukārt Noteikumu Nr.1219 7.punkts paredzēja, ka izmaksas, kas saistītas ar tā konta uzturēšanu, kuru izmanto maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, kā arī izmaksas par norēķinu līdzekli, kas izmantots maksājumu veikšanai un kredīta izmaksai, un citas izmaksas, kas saistītas ar maksājumu veikšanu, iekļauj kredīta kopējās izmaksās patērētājam, izņemot gadījumu, ja konta atvēršana ir brīvpriatīga un konta izmaksas ir skaidri un atsevišķi norādītas kredītēšanas līgumā vai jebkurā citā ar patērētāju noslēgtā līgumā.

Tātad, lai noteiktu, kas tiek iekļauts kredīta kopējās izmaksas, bija jāņem vērā Noteikumu Nr.1219 6. un 7.punkts. Savukārt, aprēķinot gada procentu likmi, jāievēro arī citi Noteikumu Nr.1219 II nodaļas noteikumi.

PTAC vērš uzmanību, ka tas, ka gada procentu likmei cita starpā ir jāaprēķina kredīta kopējās izmaksas, uz ko sniegta atsauce PTAL, nav pamats tam, lai Sabiedrība, interpretējot PTAL piemērošanu, atsauktos uz Noteikumu Nr.1219 prasībām, kas attiecas tikai uz gada procentu likmes aprēķināšanu. Līdz ar to PTAC paskaidro, ka, interpretējot PTAL 8.panta (2³) daļu, nav pamats apšaubīt, ka uz komisijas maksām par kredīta pagarināšanu nebūtu attiecināmi kredīta kopējo izmaksu ierobežojumi, jo šīs izmaksas ietilpst kredīta kopējās izmaksas, tiklīdz tās ir zināmas vienošanās noslēgšanas brīdī.

[4] NKAL 15.¹ panta pirmā daļa nosaka: “Rakstveida apņemšanās ir dokuments, ko pēc Uzraudzības iestādes ierosinājuma paraksta komercprakses īstenotājs, apņemoties noteiktā termiņā novērst konstatēto pārkāpumu. Rakstveida apņemšanās var ietvert komercprakses īstenotāja apņemšanos:

- 1) neveikt noteiktas darbības;
- 2) veikt noteiktas darbības, tostarp sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām, publicēt attiecīgajai komercpraksi atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā atsauc negodīgo komercpraksi;
- 3) atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus.”

Saskaņā ar šā panta otro daļu uzskatāms, ka komersants ar rakstveida apņemšanos atzīst vainu pārkāpumā.

[4.1] Pieprasījumā Nr.2 PTAC, ievērojot NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu un 15.¹ panta pirmās daļas 2.punktu aicināja Sabiedrību līdz 2016.gada 20.oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016.gada 30.oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Vienlaikus Sabiedrība tika aicināta iesniegt attiecīgus pierādījumus. Neskatoties uz PTAC aicinājumu, Sabiedrība rakstveida apņemšanos neiesniedza.

Skaidrojot rakstveida apņemšanās būtību patērētāju tiesību aizsardzības jomā, PTAC ir norādījis, ka rakstveida apņemšanās ir īpašs pārkāpumu novēršanas veids patērētāju tiesību aizsardzības jomā, kas paredz iespēju komersantam pašam brīvprātīgi novērst pārkāpumu, atzīstot, ka ir izdarīts pārkāpums. Ja komersants paraksta rakstveida apņemšanos, viņš atzīst savu vainu konstatētajā pārkāpumā. Rakstveida apņemšanās ir brīvprātīgs dokuments (sk., Vītoļņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 346.-347.lpp). PTAC vērš uzmanību, ka ne visās administratīvajās lietās PTAC aicina komersantus pārkāpuma gadījumā iesniegt rakstveida apņemšanos.

PTAC norāda, ka saskaņā ar NKAL 15.panta piektās daļas 2.punktu iestādei ir paredzētas tiesības nevis pienākums ierosināt uzņēmējam rakstveidā apņemties novērst konstatēto pārkāpumu. Proti, PTAC, ņemot vērā konkrētas administratīvās lietas ietvaros esošus apstākļus, ir tiesīgs izvērtēt, vai aicināt uzņēmumu labprātīgi novērst pārkāpumu, iesniedzot rakstveida apņemšanos, vai, neveicot nevienu no iepriekš minētajām darbībām, pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, kas minēti NKAL 15.panta astotajā daļā. Konkrētajā gadījumā PTAC izmantoja NKAL 15.panta piektajā daļā norādītās tiesības attiecībā pret Sabiedrību, aicinot rakstveidā apņemties novērst pārkāpumu, tādējādi atzīstot vainu pārkāpumā. Šīs darbības, neskatoties uz to, ka grozījumi PTAL stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī un pārkāpums attiecībā pret jaunajiem klientiem tika novērsts tikai pēc vairāk kā 9 mēnešiem, ir uzskatāmas par iestādes īpašu pretimnākšanu pret Sabiedrību.

[4.2] Savukārt diskusija ar nozares pārstāvjiem un tos pārstāvošo Asociāciju ilgst jau kopš likuma grozījumu pieņemšanas dienas, tostarp bijusi vairākkārtēja rakstveida viedokļu apmaiņa jau 2015.gadā savukārt, 2016.gada 11.janvārī PTAC nosūtīja Asociācijai vēstuli Nr.3.3.-7-F-372/184, kurā PTAC cita starpā norādīja, ka maksa par kredīta lietošanu pagarinātajā termiņā vai maksa par līguma grozījumu noslēgšanu ir vērtējamas kā kredīta izmaksas, un uz tām ir attiecināmi PTAL

8.panta (2³) daļā noteiktie ierobežojumi. Tāpat arī Asociācijai 2016.gada 1.martā adresētajā vēstulē Nr.3.3.-7-F-372/1401 PTAC norādīja, ka "(..)Ņemot vērā Dokumenta izstrādes gaitā saņemtos Ekonomikas ministrijas komentārus, vēršam Asociācijas uzmanību, ka Vēstulē norādītais kredīta izmaksu aprēķins aizdevumiem, kas sākotnēji noslēgti ar termiņu līdz 30 dienām un tikuši pagarināti, sākot ar 31.dienu nav atbilstošs PTAL 8.panta 2.³ daļā, proti, minētajiem aizdevumiem, sākot ar 15.dienu kredīta izmaksu maksimālais pieaugums likumā ir noteikts 0,2% dienā un arī pēc 30.dienas šis ierobežojuma apmērs nemainās. PTAL 8.panta 2.³ daļā noteiktais kredīta izmaksu pieauguma ierobežojums 0,25% apmērā dienā ir attiecināms tikai uz līgumiem, kas jau sākotnēji noslēgti uz termiņu, kas pārsniedz 30 dienas. (..) PTAC ir PTAL normu uzraugošā iestāde, kura, kā normu piemērotāja, ir tiesīga sniegt sabiedrībai savu redzējumu par šā likuma interpretāciju, nepieciešamības gadījumā lūdzot likuma izstrādātāja (Ekonomikas ministrijas) viedokli. Saistībā ar Asociācijas minēto, ka PTAC, iepriekš neoficiāli saskaņojot Vadlīniju saturu, nav norādījis uz pagarinājuma maksu ierobežojumiem, paskaidrojot, ka Vadlīniju tekstā nav skaidri norādīts, ka pagarinājuma maksas netiek ņemtas vērā tad, kad tās ir zināmas, proti, brīdī, kad ar patērētāju ir noslēgta vienošanās par aizdevuma līguma termiņa pagarināšanu. Līdz ar to PTAC nepiekrīt Asociācijas viedoklim, ka ir mainījies savu nostāju šajā jautājumā vai ir saskaņojis pretējo Vēstulē minētajam." Līdz ar to secināms, ka PTAC nebija šaubas par komisijas maksu par kredīta atmaksas pagarināšanu iekļaušanu kredīta kopējās izmaksās, kad kredīta termiņš tiek atlikts (pagarināts).

NKAL 15.panta četrpadsmitā daļa paredz, ka uzraudzības iestāde lietas par negodīgu komercpraksi izskata APL noteiktajā kārtībā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi. PTAC norāda, ka atbilstoši NKAL 15.panta astotajai daļai un ievērojot, ka Sabiedrība ir atteikusies iesniegt rakstveida apņemšanos, saskaņā ar kuru tā atzīst izdarīto pārkāpumu, PTAC ir tiesīgs pieņemt vienu vai vairākus lēmumus par profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi (NKAL 6.pants), par ko Sabiedrība tika informēta Pieprasījumā Nr.1, Pieprasījumā Nr.2 un Pieprasījumā Nr.3.

Vienlaikus norādām, ka **komersanta rakstveida apņemšanās vai iestādes lēmums ir vienīgie tiesiskie pamati, kā patērētājiem īstenot savu tiesību aizsardzību gadījumos, kad komersantam ir jāveic pārrēķini, piemēram, kredīta kopējo izmaksu pārrēķinus**, kā tas ir šajā gadījumā, kad patērētājiem reāli piemērotās komisijas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu būtiski pārsniedz PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļās noteiktos ierobežojumus.

[5] Vērtējot Sabiedrības pieļautā pārkāpuma ietekmi uz patērētāju kolektīvajām interesēm, PTAC, analizējot Sabiedrības 2016.gada 1.pusgada statistikas rādītājus secina, ka 2016.gada 1.pusgadā Sabiedrība ir veikusi (..) pagarinājumu, kas ir (..) % no visu nebanku kredītu devēju veiktajiem pagarinājumiem distances patēriņa kredītiem minētajā periodā (kopumā nozarē veikti 441 256 pagarinājumi). Sabiedrības noteikto komisija maksu apmērs pārsniedza PTAL 8.pantā noteikto 1,16 – 2,2 reizes. (sk. lēmuma [1.8] apakšpunktu).

[6] PTAC norāda, ka Lēmumā nosacījums tika ietverts ar mērķi, lai komersants noteiktā laika periodā nodrošinātu īstenotās komercprakses atbilstību normatīvajiem aktiem, konkrēti PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļai, kas stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī. Saskaņā ar Noteikumu Nr.245 11.3.apakšpunkta prasībām, PTAC, cita starpā, pieņemot lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu, pienākums ir izvērtēt kapitālsabiedrības darbību vai plānoto darbību patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā un darbības atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Tādējādi PTAC pirms Lēmuma pieņemšanas ņēma vērā administratīvās lietas Nr.F-201 ietvaros konstatēto Sabiedrības pieļauto būtisko normatīvo aktu pārkāpumu, par kuru Sabiedrība tika informēta Pieprasījumā Nr.2 un aicināta iesniegt rakstveida apņemšanos. Ņemot vērā to, ka Sabiedrība neiesniedza rakstveida apņemšanos, tādējādi neatzina vainu PTAC konstatētajā pārkāpumā, PTAC pieņēma Lēmumu ar nosacījumu, lai nodrošinātu, ka Sabiedrība pārtrauc un neturpina administratīvās lietas Nr.F-201 ietvaros konstatētā pārkāpuma īstenošanu, tādējādi nodrošinot kapitālsabiedrības darbības patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanā atbilstību patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām. Papildus PTAC norāda, ka saskaņā ar Noteikumu Nr.245 17.3.apakšpunktu PTAC bija tiesīgs pieņemt lēmumu par atteikumu izsniegt speciālo atļauju (licenci) uz nenoteiktu laiku, tomēr PTAC, ievērojot labas pārvaldības principu, pieņēma Lēmumu ar nosacījumu.

[6.1] Vienlaikus norādāms, ka Lēmumā ietvertais ierobežojošais nosacījums ir ietverts ņemot vērā spēkā esošo normatīvo aktu regulējumu, tie neierobežo Pieteicēja kā licencēta patērētāju kredītu devēja darbību. Skaidrojot APL 68.pantā ietvertā administratīvā akta nosacījuma būtību, Dr.iur. J.Briede ir norādījusi, ka *“Administratīvā akta nosacījums ir adresātam labvēlīga administratīvā akta sastāvdaļa, kas daļēji (laikā vai kā citādi) ierobežo adresātam piešķirtās tiesības. Nosacījumi tiek iekļauti ar mērķi savstarpēji saskaņot labvēlīga administratīvā akta adresāta intereses ar sabiedrības vai trešo personu interesēm.”* (sk., Dr.iur. J.Briedes zinātniskā redakcija, Administratīvā procesa likuma komentāri A un B daļa, TNA, 2013., 673.lpp.), Iekļaujot Lēmumā nosacījumu, PTAC ir rīkojies savas kompetences robežās un ievērojis rīcības brīvības izmantošanas robežas, nepārkāpjot tiesību normu saprātīgas piemērošanas un patvaļas aizlieguma principus, bet preventīvi nodrošinājies pret iespējamiem smagiem pārkāpumiem patērētāju kreditēšanas nozarē.

[7] PTAC norāda, ka NKAL 15.panta piektās daļas 3.punktā noteikto lēmumu par lietas izbeigšanu, izsakot aicinājumu komercprakses īstenotājam turpmāk savā darbībā nodrošināt komercprakses atbilstību normatīvajiem aktiem, PTAC kā uzraugošā iestāde pieņem, izvērtējot konstatētā pārkāpuma raksturu un ietekmi, kā arī citus būtiskus apstākļus, tostarp patērētājiem radītos zaudējumus. PTAC uzsver, ka, ņemot vērā pārkāpuma apjomu un ietekmi uz patērētāju interesēm, konkrētajā lietā nebija iespējams pieņemt lēmumu par ierosinātās lietvedības izbeigšanu un pieņemt Sabiedrības veiktās darbības kā labprātīgas darbības bez rakstveida apņemšanās (NKAL 15.¹pants) iesniegšanas. Proti, PTAC ir veicis patērētājiem radīto zaudējumu aprēķinus, kas analizēti šī lēmuma [7.1] - [7.2] apakšpunktā.

[7.1] Attiecībā par pagarināšanas komisijas maksu apmēru neatbilstību PTAC ir noteicis Sabiedrības aptuvenos patērētājiem radītos zaudējumus, ņemot vērā šādus datus un aprēķinus:

[7.1.1] Saskaņā ar Sabiedrības iesniegtajiem statistikas datiem laika posmā no 2014.gada līdz 2016.gada 1.pusgamam (ieskaitot) vidējā izsniegtā viena kredīta summa ar atmaksu vienā maksājumā ir (..) EUR.

[7.1.2] Saskaņā ar PTAL 8.panta (2³) daļu kredīta kopējās izmaksas nedrīkst pārsniegt 0,25% dienā visā termiņā (sk. lēmuma [3.4] 2.apakšpunktu). Lietā PTAC ir konstatējis, ka Sabiedrība piemēroja komisijas maksu par kredīta pagarināšanu no 0,29% dienā līdz 0,55% dienā no izsniegtās kredīta summas.

[7.1.3] Ievērojot vidējo izsniegto viena kredīta summu ar atmaksu vienā maksājumā, faktiskās patērētājiem piemērotās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) un PTAL 8.panta (2³) daļā noteiktās maksimāli pieļaujamās kredīta kopējās izmaksas, PTAC aprēķināja vidējos vienā gadījumā nodarītos zaudējumus dienā. Attiecīgi, papildus ņemot vērā Sabiedrības sniegto informāciju par pagarinājumu skaitu uz konkrēto dienu termiņu (7, 14, 30 dienas), tika aprēķināti patērētājiem radītie zaudējumi katra termiņa pagarinājuma grupā.

[7.2] Pamatojoties uz veikto aprēķinu, PTAC secina, ka Sabiedrība īstenoja negodīgu komercpraksi un piemēroja patērētājiem PTAL 8.panta (2²) un (2³) daļai neatbilstošas kredīta izmaksas termiņa atlikšanas (pagarināšanas) komisijas maksas, kas patērētājiem laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 31.oktobrim radījušas zaudējumus **128 307,27 EUR** apmērā. PTAC norāda, ka tie ir uz PTAC rīcībā esošajiem Sabiedrības sniegtajiem datiem aprēķinātie aptuvenie patērētājiem radītie zaudējumi.

[8] APL 66.panta pirmā daļa paredz, ka „Apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā saturs lietderību, iestāde lemj: 1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (legitīmu) mērķi; 2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai; 3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses; 4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums”. Atbilstoši Augstākās tiesas Senāta judikatūrai 2005.gada 4.oktobra spriedumā lietā Nr.SKA-261 lietderības apsvērumu veikšanai jābūt vērstai uz to, lai samērotu personas pārkāpuma

smagumu ar sekām.

NKAL 2.pants noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenošanai izmantot negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem. No lietā esošajiem materiāliem PTAC konstatē, ka Sabiedrība ir pārkāpusi patērētāju tiesību regulējošos normatīvos aktus, proti, pārkāpums ir būtisks, jo Sabiedrības īstenošana komercprakse ir adresēta lielam patērētāju lokam, kas ir izmantojuši/izmanto Sabiedrības pakalpojumus, noslēdzot vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu, tādējādi Sabiedrības izdarītais pārkāpums, ilgā laika periodā piemērojot komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas būtiski pārsniedz PTAL 8.pantā noteiktos ierobežojumus, ir radījis būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm.

PTAC norāda, ka Sabiedrība atbilstoši NKAL 6.pantam ir īstenojusi profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas atbilstoši NKAL 4.pantam ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi. Saskaņā ar šā panta pirmo daļu negodīga komercprakse ir aizliegta.

[9] PTAC uzsver, ka Sabiedrībai, īstenojot komercpraksi, ir jāņem vērā, ka par profesionālai rūpībai atbilstošu un par godīgu uzskatāma komercprakse, kas tiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālas darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam. Viens no būtiskākajiem kritērijiem komercprakses vērtēšanai ir vispāratzīta godīga tirgus prakse noteiktā jomā, kas prasa uzņēmējiem veikt savas darbības profesionalitāti un godīgi no saprātīgas personas skatpunkta (sk. Vītoliņa B. Patērētāju tiesību aizsardzības pamati. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2015.gads, 211.lpp). Kā jau iepriekš PTAC ir norādījis, PTAL 8.panta grozījumi stājās spēkā 2016.gada 1.janvārī, savukārt pārkāpums tika pieļauts 10 mēnešus, kas ir radījis kaitējumu gan patērētāju kolektīvajām interesēm, gan būtiskus finansiālus zaudējumus patērētāju lokam, kas izmantoja Sabiedrības pakalpojumus – slēdza vienošanās par kredīta termiņu atlikšanu.

Ievērojot NKAL 6.pantu un 7.panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu, galvenā negodīgas komercprakses pazīme ir tās būtiski negatīvā ietekme uz patērētāja ekonomisko rīcību – mazinot patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu. Tās rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis. Tas attiecas uz brīdi, kad patērētājs izlemj saņemt pakalpojumu (slēgt kreditēšanas līgumu un/vai pagarināt esoša kredīta atmaksu) vai ne, un uz kādiem nosacījumiem, gan arī uz brīdi, kad patērētājs vēlas izmantot savas likumiskās tiesības atteikties no pakalpojuma. Tātad tiek vērtēta vidusmēra patērētāja iespējamā rīcība. PTAC ieskatā patērētāji var pamatoti sagaidīt, ka nozares profesionālis, kuram ir spēkā esoša speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkosies labā ticībā un ievēros visu tai saistošo normatīvo aktu prasības. Savukārt Sabiedrība, piedāvājot patērētājiem kredītu termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar PTAL 8.panta (2³) daļā neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei saskaņā ar PTAL 8.panta (2²) daļu, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību, proti patērētājiem bija jāmaksā lielākas komisijas maksas par kredīta termiņa atlikšanu nekā to paredz likums.

Konkrētajā gadījumā Sabiedrība ar patērētājiem slēdza pārjaunojuma līgumu, piemērojot komisijas maksas, kas neatbilda normatīvo aktu prasībām, rezultātā radot patērētājiem zaudējumus ne mazāk kā 128 307,27 EUR apmērā.

[10] NKAL 15.panta astotā daļa nosaka: „Ja Uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) nosaka komercprakses īstenošanai pienākumu publicēt attiecīgajai komercpraksei atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norādīta labotā informācija, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) uzliek naudas sodu šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā; 6)

nosaka par labas prakses kodeksu atbildīgajai personai pienākumu izdarīt labojumus kodeksā, lai novērstu negodīgu komercpraksi". NKAL 15.² panta pirmā daļa paredz, ka „Uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenošanai soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 euro. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgs ar izdarīto pārkāpumu (...)”.

PTAC norāda, ka, ievērojot labas pārvaldības principu un samērīguma principu, apstākļi, ka Sabiedrība tehniski (sistēmās) līdz 2016.gada 31.oktobrim (ieskaitot) ir novērsusi pārkāpumu un izpildījusi Lēmumā ietvertos nosacījumus, ir ņemams vērā, nosakot soda naudas apmēru.

Ņemot vērā Sabiedrības pieļautā pārkāpuma būtību, raksturu, radīto kaitējumu patērētāju kolektīvajām interesēm, nebūtu lietderīgi pieņemt NKAL 15.panta astotās daļas 1., 3., 4. un 6.punktā noteiktos lēmumus, bet gan PTAC ieskatā konkrētajā gadījumā Sabiedrībai par izdarīto pārkāpumu saskaņā ar NKAL 15.panta astotās daļas 5.punktu ir piemērojama soda nauda šā likuma 15.² pantā noteiktajā kārtībā. PTAC ieskatā ar soda naudas palīdzību Sabiedrība tiks motivēta savā turpmākajā komercpraksē nepieļaut līdzīga rakstura pārkāpuma izdarīšanu.

Saskaņā ar Sabiedrības gada pārskatu par 2015.gadu tās neto apgrozījums bija 3 232 024 EUR. Ievērojot pārkāpuma būtiskumu, apjomu, ilgumu, tostarp šajā lēmumā analizētos pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, raksturu un radīto ietekmi, PTAC secina, ka Sabiedrības nodarītais pārkāpums ir vērtējams kā smags pārkāpums. Papildus, ņemot vērā apstākli, ka Sabiedrība līdz 2016.gada 31.oktobrim novērsusi pārkāpumu – kopējais soda naudas apmērs Sabiedrībai nosakāms 9 000,00 EUR apmērā. Procentos soda naudas apmērs sastāda 0,28% no Sabiedrības 2015.gada neto apgrozījuma un 9% no maksimālās soda naudas, kas uzskatāms par samērīgu soda naudas apmēru, ņemot vērā izdarīto pārkāpumu un tā ietekmi.

Ņemot vērā minēto, PTAC nolemj:

pamatojoties uz NKAL 1.panta pirmo daļu, 2.pantu, 4.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 6.pantu, 7.panta pirmo daļu, otrās daļas 1.punktu, 14.panta pirmo daļu, 15.panta pirmās daļas 1. punktu, 15.panta astotās daļas 5.punktu, 15.²panta pirmo un otrās daļas 4.punktu, PTAL 1.panta 9.punktu, 8.panta (2²) un (2³) daļu, Noteikumu Nr.691 2.2.apakšpunktu, 6., 7.punktu (iepriekš - Noteikumu Nr.1219 2.2.apakšpunkts, 6., 7.punkts), APL 4.pantu, 51.pantu, 55.panta 2.punktu, 65.panta ceturto daļu, 66.pantu un 67.pantu,

uzlikt **SIA “VIA SMS”**

juridiskā adrese: **13.janvāra iela 3, Rīga, LV-1050**

reģistrācijas numurs: **40103259867**

soda naudu 9 000,00 EUR (deviņi tūkstoši eiro, 00 centi) apmērā.

Saskaņā ar NKAL 19.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmo un otro daļu, 79.panta pirmo daļu šis lēmums ir spēkā ar dienu, kad tas kļūst zināms Sabiedrībai, un Sabiedrība to var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no dienas, kad lēmums stājas spēkā Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā.

Soda nauda jāsamaksā ar pārskaitījumu, maksājuma uzdevumā norādot:

Saņēmējs: Valsts kase, Reģistrācijas numurs 90000050138
Saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods TRELLV22
Konts (IBAN): LV12TREL1060121019400
Maksājuma mērķis: Lēmums Nr.8 –pk
Pieņemšanas datums: 2017.gada 21.februāris

Soda nauda jāsamaksā ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc dienas, kad saņemts lēmums.

Direktore

(personiskais paraksts)

B.Vītoliņa

[..]

IZRAKSTS PAREIZS